

Maden nizamnamesinin ve maadin nizamnamesinin bazı maddelerile taşocakları nizamnamesinin tadiline dair olan kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası ve İktisad ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/267)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar Müdürlüğü

Sayı : 6/1881

10-VI-1935

B. M. M. Yüksek Reisliğine

İktisad Vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetine 8-6-1935 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan maden nizamnamesile 608 numaralı kanunun bazı maddelerini değiştiren kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

I. İnönü

Esbabı mucibe lâiyhası

Memleketimizin maden varlıklarını kıymetlendirmek, iktisadî inkişafımızla mütenasip tarzlarda maden işletmeleri kurmak hususunda yeni tedbirler almağı düşündüğümüz sırada, bu varlıklarımızdan hususî şahıslar elinde bulunmakta olan mühim kısmının arama ve işletme hususlarını düzeltmek ve madenlerimizin muhtaç olduğu Türk mühendis unsurlarının yetiştirilmesini daha ameli ve semereli bir esasa bağlamak isteyişimiz, madenlerimiz hakkında takip ettiğimiz inkişaf programının tabii neticesi addedilmelidir.

Hususî teşebbüslerin ellerinde bulunan maddelerimizin bu günkü görünüşü göz önüne getirilince, bu faaliyet sahasının ne kadar düzeltmeğe muhtaç olduğu kendiliğinden belirir.

Kendisinin mühim vazifelerinden saydığı bu işi, vekâletimiz, bu günkü maksad ve hedefler için artık kâfi gelmeyen ve esasını 26 mart 322 (8 nisan 1906) tarihli maadin nizamnamesi teşkil eden maadin kanunlarımızı değiştireceği esnada temin etmeği derpiş ediyordu. Maadin kanunlarımızın yenileştirilmesini, en yakında görülecek mühim işleri arasında bulundurmakla beraber, vekâletimiz, hususî teşebbüslerin elinde bulunan maden varlıklarımızın arama ve işletme işlerini, maadin nizamnamesinin bazı maddelerinde tadilât yapmak suretile, daha evvel düzeltmeği, takib edilen maksad ve gayeler için, lüzumlu ve faydeli addettiğinden adı geçen maadin nizamnamemizin 20, 23, 59, 60, 81 nci maddelerini ve 608 numaralı kanunun 4 ncü maddesini tadil eden ilişik kanun lâiyhasını hazırlamıştır.

Maadin nizamnamesinin yirminci maddesinin yerine koymak istediğimiz muaddel şekil ile, hem Hükûmetin hem de taharri ruhsatnamesi sahiblerinin bir seneden ibaret olan ruhsatname müddetini, daha bir sene temdid için, lüzumsuz bir çok muamelerden kurtarmak istiyoruz. Tadil etmek istediğimiz bu yirminci maddenin tatbikinden şimdiye kadar alınan netice şudurki taharri ruhsatname ve sahiblerinin hemen hepsi denecek kadar bir ekseriyeti, müddetin tem-

didi teşebbüsüne girişmiş ve her temdid muamelesi hem ruhsatname sahibleri hem de vekâlet ve vilâyet memurlarını senelerce işgal etmiştir.

Bundan başka, ruhsatnamede derpiş edilen müddetin bitmesile bu müddetin yeniden temdidi muamelesinin nihayet bulması arasında geçen bir iki seneden fazla zaman zarfında da ruhsatname sahası, sahibinin bu esnada arama ameliyatına devam salâhiyeti bulunmadığından, muattal bir halde bekletilmektedir.

Maddenin muaddel şeklinde, lüzumsuz iş görmek ve beyhude vakit kaybetmemek için, ruhsatnameler için meriyet müddeti, bir daha uzatılmamak üzere, iki sene olarak derpiş edilmektedir.

30 nisan 331 (13 mayıs 1915) tarihinde bir defa daha tadil edilmiş olan 23 ncü maddenin yerine koymak istediğimiz muaddel şekil ile, maden taharri ruhsatnamelerinin bir elden diğer ele devir muamelesini yapmak hususunda, vekâletimizi salâhiyettar kılmak ve böyle bir devir neticesinde, ruhsatname müddetine ilâve edilen sekiz aylık müddeti kaldırmak istiyoruz.

Hâlen meri bulunan yirmi üçüncü madde, bizzat İktisad Vekâleti tarafından verilen bir maden taharri ruhsatnamesinin tamamının veya küçük bir hissesinin başka birisine devri salâhiyetini, İcra Vekilleri Heyetine bırakmaktadır. Koymak istediğimiz muaddel şekil ile, taharri ruhsatnamelerinin ve bunların bir kısım hisselerinin bir elden diğer ele devrine karar vermek salâhiyetini de işbu ruhsatnameyi veren makamın eline bırakmış ve bu suretle idari muameleyi katileştirmiş ve kolaylaştırmış olacağız.

Maadin nizamnamesinin 59,60 ve 81 nci maddelerinin yerlerine koymak istediğimiz muaddel şekiller ile madenlerde yapılacak tesisatın ve tatbik edilecek işletmenin esaslarının tesbitini, ve bu esaslardan ayrılmanın, imtiyazın feshini mucib olabilecek sebeplerden addolunabilmesini temin etmek istiyoruz.

Hâlen meri bulunan maddeler, gerek imalâta başlamak gerekse bunları tatil etmek hususlarına, ve bunlardan tevellüd edebilecek imtiyaz feshi muamelesine müteallik olub, bu maddelerde, imalâtın esasları tarif ve tesbit edilmediğinden, tatbikatta müşkilâtlarla karşılaşmakta ve bir çok maddelerimizin, memleket menfaatine zid şekilde, senelerce âtil kalmasının önüne geçilememektedir.

Vekâletimizin kabul etmek istediği prensib, maden işleriyle uğraşan hususî müesseselerden ciddilerini, kâfi teknik ve sermaye ile çalışmak isteyenlerini Hükûmetin bütün himayesine mazhar etmek ve memleket madenlerini sipekülasyon mevzuu yaparak âtil bırakan teşebbüslerin hareketlerine müsaade etmemektir. Muaddel 59,60,81 nci maddeler ile bu prensibi , bilfiil tatbik sahasına geçirmek istiyoruz.

608 numaralı kanunun 4 numaralı maddelerinin bu günkü sekli, madenlerimizde esas olarak Türk memur ve işçinin çalıştırılacağını derpiş etmekte, ancak maden mühendisi, fen memuru, usta başı, mütehasıs usta gibi teknik unsurları, yanlarında kendi mesleklerinden Türk genci yetiştirilmek şartile ve Vekâletimizin hususî müsaadesile muvakkat zamanlar için, ecnebiden olmalarına cevaz vermektedir. Bu madde, ayrıca, ecnebi teknik unsurların yanında yetiştirilecek olan Türklerin yetiştirme ücretlerini, bu ecnebili çalıştıranlara tahmil etmiştir.

Haddi zatında madenlerimizde çalıştırmağa mecbur bulunduğumuz yabancı teknik unsurların yerine, Türk unsurların geçmelerini temin gayesile konulmuş olan bu hüküm, tatbikatta beklenen neticeyi vermemiştir. Ecnebi teknik unsurların, ileride bir gün kendi yerlerini alacak olan kimselerin yetiştirilmesine çalışacakları ve işleri arasında birde adam yetiştirmek gibi başlı başına bir vazifeyi ifa edecekleri tabiatile beklenemez.

Bu madde bilâhara 15 şubat 1926 tarih ve (85) numara ile Büyük Millet Meclisinde tefsir edilerek, yetiştirilecek Türk gençlerinin Ecnebi unsurların yanlarında yetiştirilmesinin mecburî olmadığı tebarüz ettirilmiş ise de, maden sahiblerinin kullandıkları Ecnebi teknik unsurlar yerine Türk gençleri yetiştirilmeleri hususu, yine iyi murakabe ve temin edilememiştir.

Hâlen meri bulunan bu maddenin yerine teklif eylediğimiz muaddel şekil ile, maden işle-
rinde Ecnebi teknik unsuru çalıştıran kimselerden, yetiştirecekleri Türk gençlerinin yetiştirme
masraf ve ücretlerine tekabül etmek üzere, İcra Vekilleri Heyetince her bir sınıf Ecnebi mü-
tehassıs için takdir edilecek bir meblâğı her altı ayda bir ve peşinen Hazineye yatırmakla
bizzat Türk genci yetiştirmek mecburiyetini kaldırmış olacağız. Be suretle Hazinede toplana-
cak olan meblağ, Maden Tetkik ve arama Enstitüsüne müteallik kanun lâyihasında derpiş ey-
lediğimiz veçhile, mezkûr Enstitüye verilecek ve bu meblâğlar ile, madenlerde çalışacak Türk
teknik unsuru yetiştirilmek işi temin olunarak, bu husus Enstitü tarafından deruhte edilecektir.

Bu kanunun neşri tarihinde meri olan taharri ruhsatnamesile maden ihale imtiyazları ve
Ereğli Havzaı fahmiyesi ocak imali ruhsat tezkereleri sahiplerinin de bu kanunun hükümle-
rine tâbi tutulması hakkında 3 ve 4 üncü maddeler konulmuştur.

Madenlerimizin memleket iktisadiyatına nâfi ve maden tekniğine uygun şekilde işletilme-
lerini temin edecek ciddi tetbirlerin alınması zamanı gelmiştir.

Şurasını tebarüz ettirmek isterim ki maden imtiyazları yalnız sahiplerine bir taraflı hak
bahşetmez. Bunların memlekete karşı vazife ve mecburiyetleri de vardır.

Bu mülâhazalara mebni mezkûr nizamnamenin 12 nisan 341 tarih ve 608 numaralı ka-
nunun 4 üncü maddesile tadil olunan 71 nci maddesile 20,23,59,60,81 nci maddelerinin
tadiline ihtiyaç hâsıl olduğu maruzdur.

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisad encümeni
Karar № 43
Esas № 1/267

12 - VI - 1935

Yüksek Başkanlığa

İktisad vekilliğince hazırlanıp İcra Vekilleri
Heyetinin 8-6-935 tarihli toblantısında Kamu-
taya sunulmasına karar verilen maden nizam-
namesile 608 sayılı kanunun bazı maddele-
rini değiştiren kanun lâyihası encümenimize
verilmekle Ekonomi Bakanı hazır olduğu
halde okundu ve görüşüldü.

Madenler hakkında tatbik edilen nizamna-
me 26 mart 322 tarihli olup bu günün ihti-
yaçlarına uymamakta olduğundan Hükümet yeni
ihtiyaç ve esaslara göre yeni bir maden ka-
nunu hazırlamış ve Yüksek Meclise sevk etmiş
isde tetkiki uzun zamana ihtiyaç gösteren bu
lâyiha bu güne kadar çıkarılmadığından gü-
nün ihtiyaçlarını karşılayabilmek için Hükü-
met maden nizamnamesile 608 sayılı kanunun
bazı maddelerinde tadilât yapmağı için icab-
larına daha uygun bulmuş ve bu lâyihayı
sevk etmiştir.

Encümenimiz uzun müzakerelerden sonra
istenen bu tadilâtı yerinde bulmuş ve aşağıda

yazılı ufak bir iki değişiklikle maddeleri aynen
kubul etmiştir.

23 ncü madde: Ruhsatnamelerin devrine
aid muamelelerin kırtası bir takım formaliteler
yüzünden uzadıldığı ileri sürülerek buna aid
muamelelerin vilâyetlerce en çok iki ay içinde
bitirilmesi encümenince muvafık görülerek mad-
deye bu yolda bir cümle ilâve edilmiştir.
59 ncu madde: Bu maddenin birinci fıkra-
sındaki bir sene müddet encümenince az görül-
düğünden bir buçuk seneye çıkarılmış ve mad-
de içindeki mütemadi çalışma tabiri yerine
(Normal) kelimesinin konması için icablarına
daha uygun görülmüştür. 5 inci madde: Mad-
dede alâkası kesilecek maden imtiyazlarile
ruhsat tezkerelerinin ne olacağı sarahaten yazılı
olmadığından encümenimiz bunların Devlete
gececeğinin maddede açık yazılmasını muvafık
bulmuş ve maddeye bu yolda bir fıkra eklen-
miştir. Altıncı maddenin resmi mukarreri ev-
velden tayin edilmeyen kömür havzaları hak-

kında yapılacak muameleye aid son fıkrası açık görülmediğinden encümen bu fıkra hükmünü aydınlatmayı muvafık bulmuş ve bu maksatla madde sonuna bir fıkra eklenmiştir.

Müstacelen müzakere edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

İktisad En. Reisi	M. M.	Kâtib
Tekirdağ	Giresun	Niğde
Ş. Kesimal	İ. Sabuncu	Dr. F. Talay
Afyon Karahisar	Ankara	Edirne
	Mütalea merbuttur	
Berc K. Türker	E. Demirel	Mecdi Boysal
Giresun	Gümüşhane	İzmir
Muzaffer Kılıç	Edip Tör	Kemal N. İstar
Konya	Maraş	Samsun
C. Tekin	Kemal Kusun	A. Tunali
Seyhan	Sinop	Zonguldak
Esmâ Nayman	Y. K. Tengirşenk	H. Karabacak

Rejimimizin emelleri; Cümhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Layıklık, Devletçilik, İnkılabçılık olduğuna göre İktisad vekâletinin teklif ettiği maden kanunu lâ-yihasında bu umdelerin yekdiğerile hema-henk olarak telif ve itmam edilmediği görülmektedir. Gerek ekonomi bakanının ve gerekse mütehasıs Müdür umuminin müfrid (Enanizm) tezi üzerindeki kuvvetli durum ve müdafaalarının, Devletçilik kadar da halkçılık, inkılabçılık cephesinden görülmesi ve müdafa edilmesi şayanı arzu idi. Bu kanun lâ-yihası hakkındaki noktai nazarımı aşağıda arz ve ifade eylerim:

Her şeyden evvel şunu arz edeyim; memleketin umumî servetleri arasına giren madan işlerini, bazı sui niyet sahiblerinin spekülasyon mevzuu dahilinde görmelerine ve devam ettirmelerine müsaade edenlerden değilim. Ve bunun meni çarelerini bulmakta İktisad vekâletile tamamen hemfikirim: Fakat;

1 — Memlekette bilhassa bu şubede henüz kâfi derecede yetişmiş mütehasısların olmaması icab eden laboratuvarların teessüz etmemiş bulunması;

2 — Coğrafi vaziyet ve iklim şartlarının memlekette müsaid ve müsavi şartlar

altında bulunmaması;

3 — Mevcud şose ve Demiryollarının nakliyat için olan kifayetsizliği;

4 — Maden fiatlarının dünya piyasasındaki düşüklüğü; bu gibi sebebler ve idari takib külfetleri maden ruhsatnamesi ve imtiyazının istihsal müddetlerini bihak-kın gecikdirebilir. Keza maden sahiblerini faaliyete geçmekden ve devamdan da muvakkaten olsun men edebilir. Sahiblerinin hiç bir sunu ve taksiri olmaksızın vukua gelecek olan bu kibi gayrimuntazır hâdiseler hiç bir zaman madencileri sarih ve mükteseb haklardan - eli boş diyecek bir derecede - mahrum edemez ve etmemelidir vergisini veren memleketi için kanını akıtmakda bir dakika tereddüd göstermeyen bir vatandaş hakkında bu kadar ağır bir cezanın yapılmasını katiyen muvafık bulamamaktayım. Maden kanunu teklif edilirken bu noktalara da temas edilmiş bulunulması ve bu sebeblerin ayrı ayrı düşünülmesi çok muvafık olur ve bizi umdelerimize daha yakınlaştırmış bulunurdu. Bugün memleketimizde elyevm buna benzer iş ve kanunlar mevcuttur. Farâza define taharrisinde bulunmak istemeyenlere Hükümet gaibin yüzde ellisini terketmektedir: Keza âsarıatika bulanlara yüzde yirmi beş nisbetinde mükafat vermesi takarrür etmiştir.

Maden taharrisinin define ve âsarıatika taharrisinden farkı nedir. Bilâkis maden taharrisi diğerlerine nazaran pek kolay değil çok külfetli ve masraflı bir iştir. Böyle olmakla beraber hülâsa teklif edilen maden kanunu lâ-yihası badema memlekette maden taharrisini cidden işkâl edecek ve hatta arzulu vatandaşları bile tamamen men edecek mahiyettedir. Bu cihet memleketin tabii servetlerinden edilecek istifadeyi makûsen temin etmez, ve maksadı asliyi kaybettiremez mi? Şurası bilhassa şayanı dikkattirki İktisad Vekili muhtereminin Encümende şifahen verdikleri iza-hata göre bu kanunun bir tecrübe kanunu mahiyetinde görülmesi ve bu suretle teklif edilmiş bulunması vatandaşın mükteseb hakkına şimdiden atılacak her hangi bir menfi adımı bir daha nasıl ve ne şü-

retle müsbet şekle getirebilecektir. Bir çok emek ve para ve zamanla vatandaşın kazandığı istikbalde kazanacağı bu menfaatlerin telâfisi nasıl olacaktır. Bunlar tamamen meçhuldür.

Kanun maden işlerini (Müfrit enanizm) Devletçilik mefhumu çerçevesi içine alınarak mevcut ve elde edilecekler bilâkaydû şart Devlete mal etmeği istihdaf eylemektedir. Tetkik edilirse görülecektirki mevcut madenlerin kısmı mühimmi de halk tarafından bulunmuş ve meydana çıkarılmıştır. Şu noktayı da söylemekden vaz geçemeyeceğim. Muhterem vekil encümendeki beyanatlarında; ecdattan mevrus imtiyaz sahiblerinin hiç bir emek ve mesaileri sebkat etmeden her nasılsa imtiyaza sahib olmak salâhiyeti ile Devletin ton başında aldığı rüsumdan fazla bir varidat temin eyledikleri ileri sürülerek kanunun teklifindeki mühim sebeplerden birisinin de bu olduğunu ve bunun miktarının da ancak beş on daneden ibaret olduğu ifade edilmiştir: Halbuki bu küçük hâdiseler geçmişe hale ve geleceğe taallûku olan bir kanunun vazında esasına istinad olunarak zikredilemezler.

Şayet bu misale mukabil bir misal

lâzımgelirse hiç bir emek ve mesaileri sebkat etmeden veya herhangi bir tesadüfün bahşettiği bir fırsattan istifade eden veyahud kendi emeği haricinde baba ve aileden tevarüs tarikle iktisabı kudret ve servet eyleyenlerin filli emekleri olmaksızın vaz ettikleri kapital ve sahip oldukları hisse senedleri mukabilinde kendilerine heyeti içtimaiyenin menafi ve mesaiden mütehassıl bir gelir temin etmeleri nazariyesi de bu nazariyeye karşılık olarak serdedilebilir ve bunlar hakkında da (Müfrit enanizm) düsturları takib edilirse Devletçilik mefhumunu geride bırakan sosyalizm, kolletivizm komonizm prensiplerine kadar varılmış olur ki bu da sınıf tanımayan umdeleri altında esaslı noktada temerküz eden prensiplerimize ne derece aykırı düşeceğini de izahdan vareste görmekteyim.

Netice : Maden kanunu lâyihasındaki vatandaşlar aleyhine olan ağır hükümlerin tahfifi kanunu medeni ve diğer bazı kanunlarla olan alâka ve münasebetinden dolayı lâyihanın bir kere de Adliye Encümenince tetkik edilmesini teklif eylerim.

Meccî boysan

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

K. № 131

Esas № 1/267

13 VI-1935

Yüksek Başkanlığa

Maden nizamnamesile 608 numaralı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olub Başvekâletin 10 haziran 1935 tarihli tezeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası İktisad encümeninin mazbatasile birlikde encümenimize verilmiş olmakla İktisad vekili Celâl Bayar bulunduğu halde okundu ve konuşuldu.

Bu tadilâtı icab ettiren sebepler hakkında Hükümetin esbabı mucibesinde ileri sürülen mütalealar encümenimizce de varid görülerek İktisad encümeninin tadilen hazırladığı maddeler tedkik edilerek bu maddeler esasa taallûk etmiyen ufak bazı tadillerle kabul edilmiştir.

Müstacelen müzakere edilmesi dileğiyle Umumi Heyetin tasvibine konmak üzere Yüksek Rejislige sunuldu.

Reis	Reis V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzan
M. Ş. Özkan	M. Unsal	Sırrı Day
Kâ.	Balıkesir	Çorum
	E. Adakan	E. Sabri Akgöl
Diyarbakir	İstanbul	Kayseri
R. Bekit	S. Uraz	N. Kerven
Muş	Sivas	Manisa
Ş. Çiloğlu	Remzi Çiner	T. Türkoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Maden nizamnamesile «608» numaralı kanunun bazı maddelerini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — Maden nizamnamesinin beş maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmek suretile numaraları hizalarında gösterilen maddelerin yerine konulmuştur.

20 inci madde — Taharrî ruhsatnameleri 10 uncu madde mucibince meriyetleri tarihinden itibaren iki yıl muteber olmak üzere verilir. Bu iki yıllık müddet hiç bir vechile uzatılamaz.

23 üncü madde — Sahib olduğu taharrî ruhsatnamesini veya hissesini kısmen veya tamamen devretmek isteyen her hangi bir şahıs ruhsatname sahasının bulunduğu vilâyete devralacak şahıs ile birlikte imzalanmış bir istida ile müracaat eder. Vilâyet İdare heyeti tarafından yapılacak tahkikat neticesinde, devrolunacak şahsın asıl ruhsatnameyi alan şahıslardan bidayeten aranılmış olan bütün vasıfları ve şartları haiz olduğu ve devir muamelesinin yapılmasına hiç bir mani bulunmadığı takdirde vilâyet keyfiyeti bildirmek suretile İktisad vekâletinden devir muamelesinin yapılmasına müsaade olunmasını istizan eder. İktisad vekâleti tarafından bir mahzur görülmediği takdirde devir muamelesinin yapılması vilâyete bildirilir. Vilâyet, ruhsatname harcının yarısı nisbetinde harç aldıktan sonra taharrî ruhsatnamesinin veya hissesinin devrine aid muameleyi tamamlar.

59 ncu madde — a - Madenin teslimi tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde maden mültezimleri, madenin işletilmesi için vücade getirilecek başlıca tesisatı yapılacak ihzarî ameliyatı, bu tesisat ile ameliyatın biteceği zamanı ve malolacağı tahminî kıymeti, tesisat ve ameliyat bittikten sonra kullanılacak günlük vasatî işçi sayısı ile çıkarılacak ve imrar edilecek maden cevherlerinin miktarından ibaret olan mütemadî işletme esaslarının asgarî hadlerini ve imrarma kadar çıkarılan maden cevherlerinin görecekleri muameleleri muhtevi olmak üzere, İktisad vekâletine tesisat ve işletme hakkında iki nüsha fen raporu vermeğe mecburdurlar. Bu fen raporlarına, tesisatın umumî vaziyetini gösteren iki nüsha harita ile ihzarî ameliyatın ikişer nüsha plân ve mürtesemlerini ve maden yatağının şeklini izah

İKTİSAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Maden nizamnamesile 608 numaralı kanunun bazı maddelerini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — Maden nizamnamesinin beş maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmek suretile numaraları hizalarında gösterilen maddelerin yerine konulmuştur.

20 nci madde — Taharrî ruhsatnameleri 10 ncu madde mucibince meriyetleri tarihinden itibaren iki yıl muteber olmak üzere verilir. Bu iki yıllık müddet hiç bir vechile uzatılamaz.

23 ncu madde — Sahib olduğu taharrî ruhsatnamesini veya hissesini kısmen veya tamamen devretmek isteyen her hangi bir şahıs ruhsatname sahasının bulunduğu vilâyete devralacak şahıs ile birlikte imzalanmış bir istida ile müracaat eder. Vilâyet idare heyeti tarafından yapılacak tahkikat neticesinde, devrolunacak şahsın asıl ruhsatnameyi alan şahıstan bidayeten aranılmış olan bütün vasıfları ve şartları haiz olduğu ve devir muamelesinin yapılmasına hiç bir mâni bulunmadığı anlaşıldığı takdirde vilâyet keyfiyeti bildirmek suretile İktisad vekâletinden devir muamelesinin yapılmasına müsaade olunmasına istizan eder. İktisad vekâleti tarafından bir mahzur görülmediği takdirde devir muamelesinin yapılması en çok iki ay içinde vilâyete bildirilir. Vekâlet, ruhsatname harcının yarısı nisbetinde harc aldıktan sonra taharrî ruhsatnamesinin veya hissesinin devrine aid muameleyi tamamlar.

59 ncu madde — a - Madenin teslimi tarihinden itibaren en geç bir buçuk yıl içinde maden mültezimleri, madenin işletilmesi için vücade getirilecek başlıca tesisatı yapılacak ihzarî ameliyatı bu tesisat ile ameliyatın biteceği zamanı ve mal olacağı tahminî kıymeti, tesisat ve ameliyat bittikten sonra kullanılacak günlük vasatî işçi sayısı ile çıkarılacak ve imrar edilecek maden cevherlerinin miktarından ibaret olan normal işletme esaslarının asgarî hadlerini ve imrarma kadar çıkarılan maden cevherlerinin görecekleri muameleleri muhtevi olmak üzere İktisad vekâletine tesisat ve işletme hakkında iki nüsha fen raporu vermeğe mecburdurlar. Bu fen raporlarına, tesisatın umumî vaziyetini gösteren iki nüsha harita ile ihzarî ameliyatın ikişer nüsha plân ve mürtesemlerini ve maden yatağının şeklini izah eden jeolojik

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1 — İktisad encümeninin maddesi
aynen

Hü.

eden jeolojik kroki ve maktalarını da raptedeceklerdir.

b - İktisad vekâleti tarafından, tesisat ve işletme fen raporu, icabında mültezim hesabına mahallinde, tetkikat yaptırılmak ve kendisinden mütemmim izahat alınmak suretile tetkik edildikten sonra aynile veya tadil suretile tasdik edilir ve mültezime iade olunur. Dört ay içinde iade edilmediği takdirde vekâlet, tesisat ve işletme fen raporunu aynile kabul ve tasdik etmiş sayılır.

c - B bendi dairesinde tesisat ve işletme fen raporunun tekemmül ettiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde, mültezim, tesisata ve ihzarî ameliyata başlamağa, raporunda yazılı müddet içinde bu işleri bitirmeğe ve raporunda yazılı vech üzere madeni mütemadi surette işletmeğe mecburdur.

d - B bendi hükümleri dairesinde tekemmül eden bir tesisat ve işletme fen raporunda gösterilen tesisat veya ihzarî ameliyatta tadilat yapılması zarureti tahakkuk ettiği takdirde mültezim, bu tadilatı gösteren yeni bir fen raporu ile İktisad vekâletine müracaat etmeğe ve B bendine göre bu yeni fen raporunu tekemmül ettirmeğe mecburdur. Şu kadar ki bu muamele, tesisatın ve ihzarî ameliyatın diğer kısımlarına devam etmeğe mâni olamaz.

e - Bu madde hükmü, mekşuf madenlere de tatbik edilir.

f - Maden ihalesi imtiyazlarına veya Ereğli havzası kömür ocağı ruhsat tezkerelerine sahip olanlar madenlerini veya kömür ocaklarını kiraya veremezler.

60 ncı madde — Müddetleri içinde tesisat ve işletme fen raporunun istenilen vasıf ve şartlara uygun olarak verilmemesi veya tesisata ve ihzarî ameliyata başlanmaması veya bunların bitirilmemesi veya mütemadi işletmeğe geçilmemesi hallerinde ihale fesholunur. Bu hususta İktisad vekâleti tarafından yapılacak mazbata Başvekâlete gönderilmekle beraber bir diyeceği varsa altmış gün içinde Şûrayı devlete müracaat edebileceği, hukuk usulü muhakemeleri kanunu hükümlerine göre, mültezime tebliğ olunur. Fesh mazbatasının Şûrayı devlette tetkikinden sonra ihalenin feshi hakkında İcra Vekilleri Heyetinden karar çıktığı

İk. E.

kroki ve maktalarını da raptedeceklerdir.

b - İktisad vekâleti tarafından, tesisat ve işletme fen raporu, icabında mültezim hesabına mahallinde, tetkikat yaptırılmak ve kendisinden mütemmim izahat alınmak suretile tetkik edildikten sonra aynile veya tadil suretile tasdik edilir. ve mültezime iade olunur. Dört ay içinde iade edilmediği takdirde vekâlet, tesisat ve işletme fen raporunu aynile kabul ve tasdik etmiş sayılır.

c - B bendi dairesinde tesisat ve işletme fen raporunun tekemmül ettiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde mültezim, tesisata ve ihzarî ameliyata başlamağa, raporunda yazılı müddet içinde bu işleri bitirmeğe ve raporunda yazılı vech üzere madeni normal surette işletmeğe mecburdur.

d - Bendi aynen

e - Bendi aynen

f - Bendi aynen

60 ncı madde — Müddetleri içinde tesisat ve işletme fen raporunun istenilen vasıf ve şartlara uygun olarak verilmemesi veya tesisata ve ihzarî ameliyata başlanmaması veya bunların bitirilmemesi veya normal işletmeğe geçilmemesi hallerinde ihale fesholunur. Bu hususta İktisad vekâleti tarafından yapılacak mazbata Başvekâlete gönderilmekle beraber bir diyeceği varsa altmış gün içinde Şûrayı devlete müracaat edebileceği, hukuk usulü muhakemeleri kanunu hükümlerine göre, mültezime tebliğ olunur. Fesh mazbatasının Şûrayı devlette tetkikinden sonra ihalenin feshi hakkında İcra Vekilleri Heyetinden karar çıktığı takdirde muamelesi icra

B. E.

II. Ü.

takdirde muamelesi İcra ve Hükümet merkezile madenin bulunduğu mahalde gazetelerle üç defa ilan ettirilir.

51 inci madde — Mültezim, madenini müte-madi işletmeğe başladığıktan sonra, bu işletmeği, 59 uncu maddenin (B) bendi hükümlerine göre tekemmül eden fen raparındaki ana hatlar ve tesbit edilen asgari hadler dairesinde devam ettirmekle mükelleftir. İşbu mütemadi işletme esaslarını değiştirdiği veya işletmeyi bütün büt-ün tadil eylediği takdirde vaziyetten en geç dört ay içinde İktisad vekâletine malûmat verecek ve bu vaziyeti icab ettiren sebepleri bildirecektir.

Vekâletce, icabınca, mültezim hesabına mahallinde tetkikat yaptırılmak ve kendisinden mü-temmin izahat alınmak suretile vaziyet tetkik edildikten sonra bu hususta ittihaz edilen karar hukuk usulü muhakemeleri kanunu hükümlerine göre mültezime tebliğ olunur.

Vekâletin bu husustaki kararı tayin ettiği bir müddet zarfında evvelki veya yeniden tesbit ettiği esaslar dairesinde madeni işletmeğe tekrar geçmeğe dair bulunduğu takdirde mültezim ve-rilen mühletin sonunda bu esaslara tevfikân mü-temadi işletmeğe geçmeğe mecburdur. Aksi takdirde 60 inci madde mucibince muamele yap-ılır.

MADDE 2 — 608 numaralı kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bitüm ve petrol ve tabii müstakları ibtidai istikşaf ve taharri ruhsatnamesi, maden taharri ruhsatnamesi, maden ocağı imal ruhsat tezkeresi, maden imtiyaznamesi ve taşocağı ruhsatnamesi sahipleri ile maden ve taşocağı işletmelerin istihdam eyleyecekleri bütün memur ve işçiler Türk tebaasından olacaktır. Ancak mühen-dislerle fen memurlarının ve usta başları ve mütehasıs işçilerin ecnebi tebaasından olmaları caizdir. Şu kadar ki bunlar için ihtisaslardan gösteren diploma, şahadetname, ve tasdikname gibi vesikaların bu kimseleri istihdam edecek-ler tarafından İktisad vekâletine gösterilmesi ve vekâletce istihdamlarında faide bulunduğu anlaşıldıktan sonra muayyen bir müddet için çalışmalarına yazı ile müsaade verilmesi lâzımdır. Bu suretle çalışmalarına müsaade alınan

Ik. E.

ve Hükümet merkezile muamele bulunduğu ma-halde gazetelerle üç defa ilan ettirilir.

51 inci madde — Mültezim, madenini normal işletmeğe başladığıktan sonra, bu işletmeği, 59 uncu maddenin (B) bendi hükümlerine göre tekem-ül eden fen raparındaki ana hatlar ve tesbit edilen asgari hadler dairesinde devam ettirmek-le mükelleftir. İşbu normal işletme esaslarını de-ğiştirdiği veya işletmeyi bütün büt-ün tadil eylediği takdirde vaziyetten en geç dört ay içinde İktisad vekâletine malûmat verecek ve bu va-ziyeti icab ettiren sebepleri bildirecektir.

Vekâletce, icabınca, mültezim hesabına mahal-linde tetkikat yaptırılmak ve kendisinden mü-temmin izahat alınmak suretile vaziyet tetkik edildikten sonra bu hususta ittihaz edilen kar-ar hukuk usulü muhakemeleri kanunu hü-kümlerine göre mültezime tebliğ olunur.

Vekâletin bu husustaki kararı tayin ettiği bir müddet zarfında evvelki veya yeniden tesbit et-diği esaslar dairesinde madeni işletmeğe tekrar geçmeğe dair bulunduğu takdirde mültezim ve-rilen mühletin sonunda bu esaslara tevfikân normal işletmeğe geçmeğe mecburdur. Aksi takdirde 60 inci madde mucibince muamele ya-pılır.

MADDE 2 — 608 numaralı kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bitüm ve petrol ve tabii müstakaları ibtidai istikşaf ve taharri ruhsatnamesi, maden taharri ruhsatnamesi, maden ocağı imal ruhsat tezke-resi, maden imtiyaznamesi ve taşocağı ruhsat-namesi sahipleri ile maden ve taşocağı işleten-lerin istihdam eyleyecekleri bütün memur ve işçiler Türk tebaasından olacaktır. Ancak mü-hendislerle fen memurlarının ve usta başları ve mütehasıs işçilerin ecnebi olmaları caizdir. Şu kadar ki bunlar için ihtisaslardan gösteren diploma, şahadetname ve tasdikname gibi ves-i-kaların bu kimseleri istihdam edecekler tarafın-dan İktisad vekâletine gösterilmesi ve Vekâ-letce istihdamlarında faide bulunduğu anlaşı-lıktan sonra muayyen bir müddet için çalışma-larına yazı ile müsaade verilmesi lâzımdır. Bu suretle çalışmalarına müsaade alınan her ecnebi

B. E.

MADDE 2 — 608 numaralı kanunun 4 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bitüm ve petrol ve tabii müştakları iptidai istikşaf ve taharri ruhsatnamesi, maden taharri ruhsatnamesi, maden ocağı imal ruhsat tezkeresi, maden imtiyaznamesi ve taşocağı ruhsatnamesi sahibleriyle maden ve taşocağı işletenlerin istihdam eyliyecekleri bütün memur ve işçiler Türk olacaktır. Ancak mühendislerle fen memurlarının ve ustabaşıları ve mütehassıs işçilerin ecnebi olmaları caizdir. řu kadar ki, bunlar için ihtisaslarını gösteren diploma, şahadetname ve tasdikname gibi vesikaların bu kimseleri istihdam edecekler tarafından İktisad vekâletine gösterilmesi ve vekâletçe istihdamlarında faide bulunduğu anlaşıldıktan sonra muayyen bir müddet için çalışmalarına yazı ile müsaade verilmesi lâzımdır. Bu suretle çalışmalarına müsaade alman her ecnebi mühendis, fen memuru,

Hü.

her ecnebi mühendis, fen memuru, ustabaşı ve mütehasıs işçi için (İcra Vekilleri Heyetince her sınıf mütehasıs) için ayrı ayrı takdir edilecek bir mütehasıs yetiştirme ücretini , bunları istihdam edenler her altı ayda bir peşinen Hazineye yatırmağa ve mukabilinde alacakları makbuzların tarih ve numaralarını İktisad vekâletine bildirmeğe mecburdurlar. Hazine bu suretle kendisine tesviye edilen paraları « » numaralı kanunla teşekkül eden maadin tetkik ve arama enstitüsüne verir. İstihdam edilecek ecnebilere mukabilinde verilecek para Hazineye yatırılmadığı takdirde verilmiş olan istihdam müsaadesi İktisad vekâleti tarafından geri alınır.

MADDE 3 — İşbu kanunun neşri tarihinden evvel meriyeti tasdik edilip halen devam etmekte bulunan maden taharri ruhsatnameleri hakkında aşağıdaki şekillerde muamele yapılır :

a - Bu gibi ruhsatnamelerden bir senelik meriyet müddetini bitirmemiş olanların meriyet müddetleri iki seneye iblâğ olunmuştur.

b - Bu gibi ruhsatnamelerde işbu kanunun neşri tarihinden bir senelik meriyet müddetleri bitmiş ve temdidi talep edilmiş olanların müddetine işbu kanunun neşrinden itibar edilmek üzere bir sene zammedilir.

c - Bu gibi maden taharri ruhsatnamelerinden müddetleri evvelce uzatılmış olanlar bu suretle taayyün etmiş olan müddetlerinin hitamına kadar muteber sayılır.

MADDE 4 — Bu kanunun neşri tarihinde meri olan maden ihalesi imtiyazları ile Ereğli havzası kömür ocaklarını imal ruhsat tezkeresi sahiblerinden henüz imalâta başlamamış olanlar 59 ncu madde hükmüne tâbidirler. Bunlardan imalâta başlamış olanlar da bir fen raporu verecekler ve bu fen raporu, İktisad vekâleti tarafından tasdik edilinceye kadar yapmakta oldukları imalâta devam edeceklerdir.

Bu fen raporunun tasdiki ile iadesini müteakib bunlarda gerek yeni yapacakları tesisat ve ihzarî ameliyatta ve gerekse işletmede aynile diğer mültezimlerin tâbi tutuldukları hükümlere tâbi olacaklardır.

Bu kanunun neşri tarihinde mekşufen ihale edilmiş bulunan maden imtiyazı sahipleri, ken-

İk. E.

mühendis, fen memuru, ustabaşı ve mütehasıs işçi için (İcra Vekilleri Heyetince her sınıf mütehasıs) için ayrı ayrı takdir edilecek bir mütehasıs yetiştirme ücretini, bunları istihdam edenler her altı ayda bir peşinen Hazineye yatırmağa ve mukabilinde alacakları makbuzların tarih ve numaralarını İktisad vekâletine bildirmeğe mecburdurlar. Hazine bu suretle kendisine tesviye edilen paraları « » numaralı kanunla teşekkül eden maadin tetkik ve arama enstitüsüne verir. İstihdam edilecek ecnebilere mukabilinde verilecek para Hazineye yatırılmadığı takdirde verilmiş olan istihdam müsaadesi İktisad vekâleti tarafından geri alınır.

MADDE 3 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinde meri olan maden ihalesi imtiyazları ile Ereğli Havzası kömür ocakları imal ruhsat tezkeresi sahiplerinden henüz imalâta başlamamış olanlar bu kanun ile muaddel maden nizamnamesinin 59 ncu madde hükmüne tabidirler.

(Maddenin aşağısı aynen kabul edilmiştir).

B. E.

ustabaşı ve mütehasşıs işçi için (İcra Vekilleri Heyetince her sınıf mütehasşıs için) ayrı ayrı takdir edilecek bir mütehasşıs yetiştirme ücretini, bunları istihdam edenler her altı ayda bir peşinen Hazineye yatırmağa ve mukabilinde alacakları makbuzların tarih ve numaralarını İktisad vekâletine bildirmeğe mecburdurlar. Hazine bu suretle kendisine tesviye edilen paraları Maden tetkik ve arama enstitüsüne verir. İstihdam edilecek ecnebiler mukabilinde verilecek para Hazineye yatırılmadığı takdirde verilmiş olan istihdam müsaadesi İktisad vekâleti tarafından geri alınır.

MADDE 3 — Aynen

MADDE 4 — Bu kanunun neşri tarihinde meri olan maden ihalesi imtiyazları sahiblerinden henüz imalâta başlamamış olanlar bu kanunun birinci maddesile muaddel maden nizamnamesinin 59 ncu maddesi hükmüne tâbidirler. (Maddenin gerisi aynen kabul edilmiştir).

Hü.

di mukavelelerle bu mukavelelere bağı şartnameleri hükümlerine tâbidirler.

MADDE 5 — Maden ihalesi imtiyazları veya Ereğli havzası kömür ocakları ruhsat tezkereleri sahiblerinden vaziyetleri maadin nizamnamesinin 59 ncu maddesinin (f) bendine uymayanların madenleri veya kömür ocakları üzerindeki alâkaları kesilir ve kendilerine sarfettikleri emek mukabili olarak altıncı maddede yazılı nisbette para verilir. Bu gibi şahısların madeni veya kömür ocağını işletenlerle yapmış oldukları mukavelelerin hükümleri mahfuz olub bu mukavelelerden doğan hakları ve menfaatleri Devlete intikal eder.

Şu kadar ki, krom madenlerle Ereğli havzası kömür ocakları hakkında bu madde hükümlerine göre yapılacak muamelelerin bu kanunun neşri tarihinden itibaren en çok bir sene içinde ikmal edilmesi şarttır.

MADDE 6 — Bu kanunun beşinci maddesi mucibince , madenlerden veya kömür ocaklarından alâkası kesilenlere bir defaya mahsus olmak üzere verilecek para, madenlerin nevilerine göre, aşağıda yazılı şekillerde hesaplanır:

a) Krom madenlerinde, ihale imtiyazları mucibince almmakta olan resmi mukarrerenin onbeş misli,

b) Diğer madenlerde, ihale imtiyazları mucibince almmakta olan resmi mukarrerenin, elli misli.

c) Ereğli kömür havzasında ihale imtiyazları mucibince alınmakta olan resmi mukarrerenin ikiyüz misli.

Ancak, Ereğli havzasında resmi mukarrer almmayan kömür ocağı ruhsat tezkereleri sahiblerine verilecek bu ikiyüz mislin hesabı için havza fen heyetince bunların ellerindeki ruhsat tezkerelerinden tedahüller nazara almmaksızın çıkarılacak hududların çevirdiği sahalar esas ittihaz olunur.

MADDE 7 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

İk. E.

MADDE 5 — Maden ihalesi imtiyazları veya Ereğli havzası kömür ocakları ruhsat tezkereleri sahiblerinden vaziyetleri maadin nizamnamesinin bu kanun ile muaddel 59 ncu maddesinin (f) bendine uymayanların madenleri veya kömür ocakları üzerindeki alâkaları kesilerek ellerindeki ihale imtiyazları ile ruhsat tezkereleri Devlete geçer ve kendilerine sarfettikleri emek mukabili olarak 6 ncı maddede yazılı nisbette para verilir.

(Maddenin aşağısı aynen kabul edilmiştir).

MADDE 6 —Hükûmetten gelen maddenin sonuna encümenimizce aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Ve bu suretle bulunacak saha hakkında ilk önce resmi mukarrer miktarı tesbit edildikten sonra bunun iki yüz misli verilir.

MADDE 7 — Aynen kabul edilmiştir.

B. E.

MADDE 5 — Maden ihalesi imtiyazları veya Ereğli havzası kömür ocakları ruhsat tezkereleri sahiblerinden vaziyetleri maadin nizamnamesinin bu kanunun 1 nci maddesile muaddel 59 ncu maddesinin (F) bendine uymayanların madenleri veya kömür ocakları üzerindeki alâkaları kesilerek ellerindeki ihale imtiyazları ile ruhsat tezkereleri Devlete geçer ve kendilerine sarfettikleri emek mukabili olarak altıncı maddede yazılı nisbette para verilir.

Bu gibi şahısların madeni veya kömür ocağını işletenlerle yapmış oldukları mukavelelerden doğan hakları ve menfaatleri Devlete intikal eder.

(Maddenin aşağısı aynen kabul edilmiştir).

MADDE 6 — İktisad encümeninin maddesi aynen

MADDE 7 — Aynen

Hü.

MADDE 8 — Bu kanunun hükümlerini tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur. —

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>I. İnönü</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. Rüştü Aras</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Ab. Özmen</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>Celâl Bayar</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>

İk. E.

MADDE 8 — Aynen kabul edilmiştir.

B. E.

MADDE 8 — Aynen

